

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
znajaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 70.

Sreda 28. avgusta 1929.

Leto IV.

Borba za življenske interese delavstva.

Shod Strokovne komisije v Mariboru.

Strokovna komisija za Slovenijo je sklicala v Mariboru v nedeljo, dne 25. avgusta, t. l. na verandi pivovarne »Union« shod, ki se ga je udeležilo veliko število mariborskega delavstva. Shodu je predsedoval Bi-bič, poročal pa je na njem Uratnik. Ker so izvajanja Uratnika važna za vse delavstvo, jih prinašamo našim čitateljem v kratkem izvlečku.

Uvodoma omenja govornik, da se namerava v Beogradu revidirati vsa socialna zakonodaja, in sicer: zakon o zaščiti delavstva, obrtni zakon in rudarski zakon. Zlasti važen je zakon v zaščiti delavstva, ker uvaja prve temelje

starostnega zavarovanja.

To točko iskreno pozdravljamo, dasi je prišla na spored šele ob dvanajsti uri in dasi so nas dosednji načrti precej razočarali. Zakon o starostnem zavarovanju uvaja šele prve skromne početke in vsaka redukcija je tu nemogoča. Po dosedanjih predlogih bi dobivali delavci v starosti 36 odstotkov zaslužka, vendar le v slučaju, kadar potrdi zdravnik popolno delavčovo delanezmožnost. Mi bomo na anketi poudarili, da morajo skrbeti za delavca v starosti predvsem tovarne, ki so doslej štele v izgubo obrabo stroja, ne pa še obrabe življenja svojih delavcev. Gospodarski krogi se bodo sicer — kot vedno — izgovarjali z gospodarsko krizo, toda nobena, še tako velika gospodarska kriza ne opravičuje, da se pušči delavca poginjati od gladu na cesti.

Pri predlogu o starostnem zavarovanju nas je zlasti vznemiril **do-stavek**, ki določa, naj se črpajo dohodki zanj iz prihrankov bolniškega zavarovanja. Bolniško zavarovanje pa je tako majhno, da je tu nemogoče kaj prihraniti. Zato bomo na anketi predlagali, naj plačajo en del prispevkov delavci, večji del stroškov pa naj nosi industrija. Gospodarski krogi se bodo sicer izgovarjali, da je industrija v krizi, toda vse slične jermijade so večidel — laž. Industrijo ščiti carina, gospodarski krogi pa mislijo samo na dobiček, ki ga skušajo še povečati.

Drugi važni zakon je

obrti zakon,

ki je najstarejši delavski zaščitni zakon, ker je vseboval v prejšnjih časih vse zaščitne določbe. Po vojni smo dosegli, da se je izločila iz obrtnega zakona večina delavsko zaščitnih odredb, ki so prišle v samostojni zaščitni zakon. Prejšnji sistem je imel namreč za posledico, da je en zakon skušal braniti interese delodajalca in delojemalca, kar pa ne gre. V obrtnem zakonu pa sta ostali še dve važ-

ni stvari, ki bi spadale v zaščitni zakon, in sicer:

1. **Službena pogodba** med delodajalcem in delavcem, ki se tiče predvsem delovnega časa. Imamo sicer kolektivno pogodbo, ki določa osemurnik, vendar pripoznava danes večina sodišč v spornih vprašanih privatni pogodbi prednost pred kolektivno. Mi se bomo zavzeli za to, da pride službena pogodba v zaščitni zakon in da se privatne pogodbe ne pripoznajo.

2. **Obrtni zakon** vsebuje tudi **vajeniško vprašanje**. Mi smo v tem oziru stavili vladi svoje predloge, potem ko smo preštudirali zakone 40 kulturnih držav. Ministrski referent v Beogradu pa se ni oziral na nas, temveč je izdelal lasten predlog in sicer na podlagi 50 let starega avstrijskega obrtnega zakona. Na anketi bomo odločno povedali, da je nemogoče aplicirati 50 let stari zakon na današnjo moderno dobo. Poskrbeti pa tudi hočemo, da pride v novi zakon natančna določba, da je namen vajenca, da se uči, ne pa da mojstru zastoni dela. Poznam nekega mojstra v Sloveniji, ki zaposluje 2 izučena delavca in 18 vajencev. — Predlog za novi obrtni zakon določa, da lahko postane pomočnik vsakdo, mojster pa samo oni, ki dokaže pred mojstrsko komisijo, da razume svojo obrt. Po tej določbi bi obrtniki sami odločali o številu mojstrov, pri čemer se pa bodo vršile iz konkurenčnih ozirov lahko velike zlorabe.

Gospodarski krogi so naperili ves svoj boj proti

osemurniku,

misleč, da se da »gospodarska kriza« preboleti s podaljšanjem delovnega časa. Pri tem ne upoštevajo, da delavec ni stroj, ter da predolgo delo ne vpliva samo fizično, temveč tudi moralno slabo na delavca. Ker nimamo dovolj zemlje, morajo iskati naši ljudje zaslužka pri obrti in industriji. Podaljšanje delovnega časa bo torej imelo za posledico — **brezposelnost**. Eden bo delal 10 do 12 ur, drugi pa nič. Take razmere so nezdrave in morajo voditi v silno nezadovoljnost.

Na bodoči anketi bomo zastopali stališče, kot sem ga obrazložil. Strokovne organizacije bodo storile svojo dolžnost. V koliko bomo uspeli, še ne vemo. Če merodajni krogi ne bodo uvaževali naših zahtev, **ne bomo nosili mi krivde** in napake bodo teple vse narodno gospodarstvo. Jasno pa je, da **take odredbe ne bodo imele trajne vrednosti**.

Po govoru Uratnika so bile so-glasno sprejete resolucije, ki je objavimo prihodnjic.

Talpa.

J. Arh:

Naš izseljeniški problem.

Zadnje čase se mnogo govori in piše o naših izseljencih v inozemstvu. Temu je dalo povod v glavnem to, da so se delavci, kakor hitro so se letos oglašile Francija, Nemčija, Holandska in Belgija, da rabijo toliko in toliko delavcev vseh vrst, priglasili v taki množini, kakor ni tega marsikdo pričakoval. Pa ne samo to, da ti ljudje vedo, da imajo pri tem velike neprilike in izdatke z nabavo potnih listov in končnoveljavnim oblastvenim dovoljenjem za izselitev, oni se po večini tudi zavedajo, da gredo ne-

gotovi bodočnosti nasproti. Vse to vedo, ali kljub vsemu oni se hočejo izseliti. Poznam precej dobro psihologijo naših rudarjev v Sloveniji, s katerimi imam opravka že 8 let, in rečem odkrito, ako bi bila izselitev tako lahka kakor je bila pred vojno in ako bi bile predvsem meje v Nemčiji odprte, bi se takoj izselilo nad polovico vseh naših rudarjev.

Pa zakaj je to? To hočem strogo objektivno v naslednjem obrazložiti. Da pa bo javnost in vsi oni, katerim je ta problem, bodisi iz tega ali one-

ga razloga tako pri srcu, vedela, da mi stvar ni tuja, povem, da sem v mlajših letih delal kot izseljenec-rudar v Leobnu, Madžarskem in Nemčiji mnog let, in da sem imel v letu 1926 kot delegat Delavske zbornice v izseljeniški komisiji priliko, si ogledati razmere in razpoloženje naših izseljencev v Franciji in Nemčiji.

Prvo kar moram ugotoviti je to, da se mi zdi, da oni, kateri so tozadevno že iznesli svoja mnenja v raznih časopisih, tega problema niso in ne znajo zadeti v živo iz razloga, ker gledajo na istega ali preveč z verskega ali pa nacionalnega stališča, in še to od zgoraj navzdol. Da povdarim takoj; oni gospodarsko-socialnega smiselnega nagona teh množic ne morejo razumeti, ker ga praktično nikdar doživljali niso.

Pa k problemu samem. Prvič ugotavljam, da je Slovenija pokrajina, ki ima presežek na svojih delovnih silah, in bo vprašanje izseljevanja najbrž čimdalje aktualnejše. Samo vprašanje je, kam se bo ono usmerilo, ali v inozemstvo ali pa v tuzemstvo. Drugič res je, da vsak izseljenec ima v sebi kolikor toliko svojega domovinskega čuta, in da ti po ogromni množini ne zapuščajo svojo domovino lahkomišelnost. Tretjič res je, da mnogo jih tudi v tujini propade ali se ponesreči prej, kakor če bi bili ostali doma. Poznam primere iz predvojne Nemčije, ki je bila na višku kar se tiče mezd in socialnih pogojev za delavstvo, pa so se vendar dobili tam naši ljudje, ki so trpeli veliko pomanjkanje. Vzroki so različni in ne bom jih tukaj našteval. Povdarjam, da je to po vojni še slabše. Ali dovolite, da se izrazim: vse življenje človeka je kakor hazardna igra. Za isto vrže človek vse karte v upanju, da dobi, pa če tudi pri tem izgubi vse. To je bilo, je, in bo, dokler se bo moral človek kot posameznik boriti za svoj obstoj; versko in nacionalno vprašanje igra pri tem globoko podrejeno vlogo.

Vzemimo sedaj konkreten primer: Naš kmetič na deželi z majhno kmetijo in številno družino, z vsem svojim trudom komaj toliko pridela, da najskromnejše preživi svojo družino. Komaj mu prvi sin ljudsko šolo zapusti, že gleda kam ga bo spravil, da se razbremeni. En del teh se gre učiti kake obrti, kjer je kot vajenec dober, a ko postane pomočnik je brezposeln, ker ni mesta v njegovi obrti za njega. Le pojedinci ostanejo doma na kmetiji, a ostali pa romajo kot pomožni delavci v tovarne in rudnike. Da ugotovim stalež in razvoj naše industrije: Ta je danes tak, da bi se lahko iz staleža že obstoječega industrijskega delavstva rekrutiral potrebni nadomestek. Prirastek iz dežele je samo konkurenčna delovna sila, katero podjetništvo grozno izrablja, na škodo skupne delavske množice v obliki nizkih mezd. To stanje povzroča spoznanje, da v ožji domovini ni mogoče človeku doseči najminimalnejšega človeškega življenja, pa bodisi iz samega ali po želji družinskega življenja, niti za časa njegove delovne dobe, še manj pa, da bi si mogel prihraniti kaj za starost. To spoznanje in življenski nagon v človeku samem, je tista gonilna sila našega slovenskega delovnega ljudstva, ki ga žene v neznano tujino, ne glede na posledice.

Kako sedaj preprečiti, da na tem polju ne izkrvavimo? Prvič, država bi se morala zavedati, da so ti ljudje nje lastni udje. To se pravi, ona bi morala skrbeti potom kmetijskih šol

LJUBLJANSKI VELESEJEM
priredi od 31. avgusta do 8. septembra 1929 razstavo

LJUBLJANA V JESENI

Program: Kmetijstvo (mleko, sir, maslo, vino, med, grozdje), Vrtnarstvo, Zoo, Higijena, Zadržna razstava, Pohištvo, Domača obrt, Kmetijski stroji, Radio, Industrijski izdelki, Zabavišče.

Permamentne legitimacije po Din 30.— se dobe na vseh večjih železniških postajah pri blagajnah, pri večjih denarnih zavodih, podružnicah kmetijskih družb, županstvih, putniku. Legitimacija daje pravico na polovično voznilo. Za stanovanja preskrbljeno.

in zadrug, da se naše poljedelstvo dvigne iz sedanje konzervativne obdelave zemlje k moderni obdelavi, kar bi mnogo pripomoglo k višji produktivnosti iste. Nadalje, izvesti bi se morala pravična agrarna reforma zemlje.

Zakaj je še danes v naši mali domovini toliko zemlje v posesti ljudi, ki jo zase ne rabijo, temveč ženejo našega človeka z rodne zemlje v tujino. Na kmetih bi se morale ustanoviti kmetijske zadruge, katere bi morale država soprodirati s svojimi sredstvi, da bi mogle iste dajati kmetu cenen kredit za nabavo potrebnih poljedelskih strojev, plemenite živine itd. Kmetiskemu delavcu pa je treba dati moderno socialno zavarovanje, predvsem zavarovanje zoper starost in onemoglost. Še mnogo bi se dalo navesti, ali šel bi predalet, rečem samo to, da če bi se bilo samo del tega v zadnjih 10 letih izvršilo, bi bil beg našega kmetijskega ljudstva z dežele v našo industrijo in inozemstvo v veliki meri omejen.

Isto je z našo obrtjo in industrijo. Smo majhen narod s precej razvito obrtjo in industrijo, kjer pa obrt stalno peša v sled konkurenčne nezmožnosti radi tehnične zaostalosti in konkurence domače in tuje industrije. V obrti se ustvarja ogromen kader vajencev, ki po večini po izučbi zapuste svojo obrt, in se oprimejo drugih poklicev. Tukaj bi bilo predvsem potrebno izvesti največjo zaščito vajencev, pod kontrolo nepristranskih obrtnih izvedencev, kateri bi morali predvsem regulirati delovni trg in skrbeti za pravilno strokovnjaško izobrazbo istih. A obrt samo pa zmodernizirati in ji omogočiti vse pogoje za zdrav napredek.

V industriji sami pa je treba z zakonom odrediti norme minimalnega eksistenčnega minimuma za vso delavstvo. Treba je predvsem izpopolniti obstoječo socialno zaščito delavstva in uvesti splošno zavarovanje zoper starost in onemoglost. Z eno besedo rečeno: našemu delavstvu je treba dati predvsem vse pogoje za možnost človeku dostojnega življenja za časa njegove produktivnosti, za čas njegove iznemoglosti pa zaslužen pokoj.

Mislím, da sem s tem vsaj v glavnem povedal moje misli k temu problemu. Če boste vi merodajni krogi to razumeli in znali izvesti, potem bodite uverjeni, da bo naš človek vzljudil svojo domovino in ne bo silil od nje. Ako pa tega ne boste znali izvesti, potem pa nikar ne branite in ne žalujte za odtokom vaše srčne krvi, ki teče iz vašega telesa.

O zadevi že izseljenih pa prihodnjic.

Trenuten položaj v Avstriji.

Oči cele Evrope so danes obrnjene proti mali Avstriji in ni čudno, ako se v posebni meri za tamkajšnje politične dogodke zanimamo tudi mi. Za to imamo mnogo različnih vzrokov. Avstrija je bila dosedaj najbolj demokratično urejena od vseh naših sosed in je radi tega vsem reakcionarjem trn v peti. Avstrijsko delavstvo je znalo ob prevratu izkoristiti situacijo in si je zagotovilo marsikatero dalekosežno pridobitev. Te pridobitve so zajamčene z ustavo. Zato si kapitalistični krogi silno prizadevajo, da bi se ustavo revidiralo. To so mislili doseči pri zadnjih volitvah, pa so dosegli baš nasprotno. Meščansko zastopstvo v parlamentu je danes še dalje od dvetretj, večine v parlamentu kot prej, zato ni zaenkrat niti misliti na to, da bi se moglo z demokratičnimi sredstvi doseči spremembo ustave, ki bi bila v škodo ljudstvu. Zato v meščanskih krogih obup nad parlamentom. Vsled tega se je vgnezdila vladajočim ter obenem posedujočim krogom v glave misel na — diktaturo po vzgledu Italije.

Pred leti so organizirali takozvani »Heimwehr, ki mu je morda v začetku bila edina naloga, slabiti strokovne organizacije. Zato so to meščansko gardo tudi vzdrževali pred vsem tovarnarji. Toda pozneje so skušali generali Heimwehra prepričati vladajoče kroge, da heimwehrovci lahko obenem služijo tudi višjim ciljem, in to je bivši kancler ter prelat dr. Seipel hitro razumel ter dal svoj »žegen« te nelegalni vojski. seveda v obliki orožja, in Heimwehr je opremljen danes z vsem modernim orožjem do strupenih bomb. Generala Steidle ter Pfrimer sta tekom leta »muštrali« svojo armado ter organizirala več nastopov »aufmarshev«, katerim bi naj sledil zadnji pohod na Dunaj, popolnoma po vzoru Mussolinija, ki je korakal v Rim. Ta pohod na Dunaj se je sicer že malo zakasnil, ker je oktobrski pohod v Wienerneustadt doživel polom, toda zdi se, da g. Seipel ne more več strpeti in zato bi se naj ta edino zveličavni pohod ter zavzetje oblasti od strani fašistov izvršil letošnjo jesen. Toda zdi se, da je grozdje še vedno prekislo. Razmere leta 1922 v Italiji in razmere leta 1929 v Avstriji, niso v ničemer enake. Italijanski proletarijat, na žalost, ni bil nikoli tako

enoten ter discipliniran kot je avstrijski, kljub nekaj tisočev prodajcev. — Pa tudi meščanski krogi niso vsi navdušeni za meščansko vojno niti za diktaturo. To se pravi: diktaturo nad proletarijatom bi si že želeli, toda ta se more doseči samo preko barikad ter trupel stotisočev, ki so pripravljeni dati najdragocenejše za svobodo.

»Landbund« proti Heimwehrovcem.

Landbundovci, ki tvorijo tudi del vladne večine in katerim načeljuje sam podkancler Schumy, so imeli v nedeljo veliko politično zborovanje v Deutsch-Feistritz nad Gradcem, kjer so se bavili edino s sedanjo politično situacijo v deželi.

Referat je podal Schumy sam, ki je ostro obsodil heimwehrovsko rovarjenje. Bila je tozadevno sprejeta resolucija, v kateri se zavrača vsakršno diktaturo ter izreka za samoupravo. Obenem se vlado pozivlje, da podvzame vse mere ter prepreči vsak poskus puča.

Izjava socialistov.

Tudi »Arbeiter Zeitung« prinaša izjavo, ki je jasen memento vsem pučistom. Med drugim se veli: »Socialni demokrati vemo, kaj zahteva čas od nas. Predrznj iz Innsbrucka (mišljen je Steidle) nas obvešča, da imamo odstopiti in če tega ne storimo, da »bo nas k temu prisilil«. Na to samo naš odgovor: Naj poskusi! On izziva celokupno delavstvo republike, izziva stranko, ki obsega skoraj polovico prebivalstva; stranko, o kateri se pač lahko trdi, da je že drugačne sovražnike odbila, kakor pa so heimwehrovski generali; stranko, ki je že čisto drugačne viharje preživela ter prestala, kot so oni, s katerimi se nam v obliki heimwehrovskega puča preti; stranko, kateri odločnost leži v mozgu, ko steh ter v srcih, ki bo Heimwehru dokazala, da je ta stoječa na temelju prava ter da se ne umakne niti za korak.

Kar je sklenil zbor naših zaupnikov, je odgovor na nesramno napoved heimwehrovskega poglavarja. Socialni demokrati se ne zanašajo na nikogar. Zanašajo se edino na se. Bomo se znali braniti, v obrambi poslužujoč se vseh sredstev, ki jih imamo in ki bodo tudi vsaki obrambi zadostovala.

Haagu je Macdonald zahteval ves material o poteku razprav, da potem pove svoje mnenje.

Silna nevihta je pa nastala tudi v Nemčiji proti Youngovem načrtu. Centrum in nemški nacionalci obsojajo postopanje zunanjega ministra dr. Stresemanna, zlasti pa finančnega ministra Hilferdinga, ki jima očita popustljivost. Hugenberg je izjavil neki poslanici, da nemški narod ne more prevzeti odgovornosti za Youngov načrt, ker je ta največja nesreča za Nemčijo. Če uspe ta agitacija in če konferenca ne bo potekala ugodno, bosta morala oba ministra odstopiti neglede na to, kakšne bodo posledice ob reševanju tako važnega problema, kakor je likvidacija vojnih posledic.

Povdarimo pa še enkrat, da je zahteva Anglije pravična, če se govori o takih zahtevah, ker je pariška konferenca strokovnjakov pod vplivom Francije in Italije odškodovala Anglijo in male države, zato, da dobita neokrnjen delež Francija in Italija. Lepa stvar je konferenca strokovnjakov, če so ti politično neodvisni in ne podlegajo političnim vplivom. Toda to ni slučaj. Nikakor ne gre namreč, da bi državi, ki sta enako udeleženi na vsem projektu imeli dobiček na račun tretjega udeleženca. Anglija je pripravljena, se ozirati na gospodarski položaj Nemčije in dovoliti olajšave, to-

da ne na tak način, da bi potem briljirali Italija in Francija z velikodušnostjo, ki bi jo plačala Anglija. V tem pogledu bi bila Francija še popustljiva, ali Italija ne odneha.

Henderson je sporočil Nemčiji, da prične Anglija neglede na Youngov načrt umikati svoje čete iz Porenja dne 15. decembra ter bo potrebovala tri mesece za svojih 5000 mož vojske.

Največ truda za sporazum na haški konferenci si daje nje predsednik Jasper, ki neprestano posreduje med državami.

Angleško uradno poročilo pa pravi, da potekajo politična pogajanja v Haagu ugodno. Glede stvarnih zahtev še ni dosežen sporazum, vendar daje Anglija interesiranim državam priliko, da stavijo predloge, ki bodo za Anglijo sprejemljivi.

Haaska konferenca je trd oreh za svetovno diplomacijo. Problemi pa, ki se obravnavajo na njej, so tako važni, da bo moralo o njih razmotrivati Društvo narodov na svoji seji, ki prične zborovati prihodnji teden. Haaska konferenca je nedvomno dokazala, kako silno je potreben mednarodni parlamentarizem, ki pa mora sloneti na iskrenosti, nesebičnosti, posvečen celokupnemu človeštvu. Teža danes sicer še ni, a priti mora do opravičenega mednarodnega parlamentarizma.

Dnevne novice.

Premija za razbitje ženevske razorožitvene konference. Prava kuga pri raznih mednarodnih dogovaranjih, kakor v politiki sploh, so intrige raznih interesentov. Lep dokaz, kako se spletkari pri konferencah, ki so namenjene splošnemu človeškemu blagru, svetovnemu mednarodnemu miru, je tožba Amerikancu Viljema Shearerja proti nekaterim jeklarnam in ladjedelnicam za nagrado 50.000 funtov šterlingov. Shearjer razvija že sam veliko propagando za povečanje ameriške vojne mornarice. Zato so ga najele jeklarne in ladjedelnice, da je šel v Evropo in v Ženevo, kjer je skušal zbuditi nezaupanje med Veliko Britanijo in Zedinjenimi državami ter s tem preprečiti akcijo za razorožitev. Delal je na tem, kakor pravi sam, od decembra 1926 do marca 1929 ter prejel za ta čas samo 10.246 funtov šterlingov. Za ostanek obljubljenega nagrade toži sedaj dotične jeklarne in ladjedelnice. — Ta dogodek, o katerem poroča »Morning Post«, je silno značilen za razvoj svetovnih političnih dogodkov. Predpogoj je torej, da pridejo na mednarodni konference absolutno poštene ljudje, ki imajo pred očmi blagor človeštva in se ne dajo preslepiti po intrigah in premijah. Mednarodni parlamentari-

zem bo imel šele tedaj boljšo bodočnost.

Reparacijska konferenca, katere konec so danes, v ponedeljek, napovedovali, se še nadaljuje. Zavezniki proti Angliji vendar le upajo, da bodo slednje končno le nekoliko omehčali k popuščanju. Gospodje kompromisarji so prišli angleškim zahtevam že precej nasproti, pa upajo, da bo sedaj tudi Snowden nekoliko popustil. Do sedaj so vedno Brianda povzdigovali v deveta nebo, češ, on je fant od fare, ki se razume v najtežavnejših situacijah. Toda danes, ko mu stoji stari Snowden nasproti, pa se mu ne godi več tako. Nekateri francoski listi že srdito napadajo Brianda, češ, da jo bo temeljito zavozil z njegovim popuščanjem. Ja, diplomat biti, pa je res »kunšt«!

Pomorska razorožitvena konferenca. Dogovor med ameriškim poslanikom Dawesom in Macdonaldom glede pomorske razorožitve, se bližajo koncu. Po končanih razgovorih med navedenima državama se skliče posebna konferenca najbrže v London. Na to konferenco bodo tudi povabljeni države z večjo mornarico, kakor Francija, Italija in Japonska. Konferenca bo imela v prvi vrsti namen, določiti norme, po katerih

S haaške konference.

Na haaški konferenci se ta teden zopet posvetujejo. Zahtevi Anglije so deloma ugodili, tako da bi utrpela Italija 7, Francija in Belgija 21 milijonov v prid Anglije, ostalo pa Nemčija, da bi spravili 48 milijonov mark skupaj. Temu se pa upira Nemčija in stavlja kot junktim rok za iz-

praznitev Porenja, preden razpravlja o tem. Skoro gotovo je torej, da haaška konferenca pred zasedanjem Društva narodov ne pride do zaključka. Zaradi stališča Francije se tudi postrujejo razmere med Francijo in Nemčijo ter med Francijo in Anglijo. Z ozirom na resni položaj v

Bratko Kreft:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

134

Dva dni nato sta se srečala s Frančekom. »Stane je bil tudi med njimi. Petek mi je povedal. Zadnjič je pozabil. V Ljubljani je kakor v obsednem stanju. Orjunaši patrolirajo s karabinkami. Profesor Kaučič je tudi v akciji. Po dva in dva hodita po hišah in zahtevata, da razobesijo žalne zastave za narodne mučenike.« Trpek je bil Frančekov nasmeh.

»Ti, kaj praviš k vsemu temu, kar se je zgodilo?»

Leo se je obotavljal nekoliko z odgovorom. »Mislim, da se bo treba opredeliti. Vmes ni mogoče stati, vmes so barikade...« In Franček je razumel, kako se hoče opredeliti.

Leo ni hotel podrobno misliti na vse to, niti ni mogel, preveč misli je moral trošiti za uresničenje izleta. Sonja mu je pisala, da se boji, da bo morala za binkoštno praznike domov. Mačeha je bolna. Pisali so ji, da naj pride, četudi je že pri odhodu povedala, da je pred koncem šolskega leta ne bo, ker se ne izplača voziti se sem in tje. Vrhutega je imel Leo napovedano maturo za torek. Da bi radi tega krajsal in kvaril razpoloženje iz leta — nikoli. Saj je vseeno... To je po dolgem času spet rekel on, ki se je vedno boril proti takim mislim v Sonji. Nič se ni mogel učiti za maturo. Vstajal je sicer zgodaj in hodil zjutraj v park s knjigo, toda učil se ni. Misli o Petku, o bogu, o revoluciji in evoluciji, o evangelijskih so ga obletavale od vseh strani in on se

je boril samo še proti temu, da ga ostavijo... Ne misliti, ustaviti miselni aparat v glavi, to je bila njegova želja zadnjih dni. Zakaj kakor hitro je mislil, je čutil, kako se rušijo temelji njegovega nazora. Kdo jih ruši? »Življenje«. Ali je življenje res drugačno in se ne da na tak način voditi in izpeljati na pravo pot kot je mislil on? Tiste besede o opredelitvi je kar tako izrekel, v naglici in žal mu je bilo takoj, ker je govoril proti sebi. Čutil je Frančekov zadovoljiv posmeh. — »Vem, zavidal me je ves čas za dušni mir, v katerem sem živel. Za vero, ki me je držala v življenju — on pa je dvomil ves čas in se mučil kot... Sonja.«

Od Sonje ni bilo nobenega odgovora. Leo ni več zdržal doma. Ves dan v petek je hodil kot izgubljen po mestu. Ponovno ji je pisal, ekspresno ji je pisal, toda še vedno nič. Petek je že. Zadnji dan. Jutri zjutraj bi morala na pot. Kaj pa zdaj? Po večerji je šel v gledališče. Vedel je, da spati ne bo mogel. Že v ponedeljek je povedal bratu in gospodinji, da odide za dva ali tri dni k nekemu tovarišu na Pohorje. Zelo prav mu bo prišlo. Razvedril, zjasnil se bo za maturo... Tako je uredil na stanovanju. Ker še popoldne ni bilo nobenega odgovora od Sonje, se je odločil, da se pelje s prvim vlakom naravnost k njej. Ko pa je prišel ponoči domov, je našel na mizi brzojavko.

»Za boga milega! Kaj se je pripetilo? Ali se je zgodila kaka nesreča doma ali pri Sonji.«

Odprl je.

»Vse — v redu — pridem — z vlakom — 1274 — Sonja.«

Zavriskal bi najraje, da bi zadonelo kdo ve, kam — trda noč je in tam spi brat. Zbudil bi ga. Od veselja, da je prejel od Sonje brzojavko ni mogel zaspati. Vstal je, prižgal luč, spet prebral brzojavko in spet legel. Zaspal je še le okrog ene. Toda zbudil se je vsake pol ure. Bal se je, da ne zaspi. Ob štirih mora biti na kolodvoru. Pa je bil že prej. Dogovorila sta se s Sonjo, da se sestaneta na prestopni postaji. Tam jo počaka, je pisal, vozní listek pa je kupil do križišča... Ko je prišel vlak štev. 1274 na postajo, je šel od voza do voza in gledal. Vse je prehodil, toda Sonje ni bilo in obupan, razburjen se je vračal ob vozovih nazaj in gledal v drugič.

»Leo...« ga je poklicalo. Obrnil se je. Na stopnicah voza, ki ga je pravkar prešel, je stala Sonja.

»Kaj pa Ti tukaj?« Začudeno, mrtvo.

»Nasproti sem ti prišel, Sonja... Bal sem se za te...« Pogledala sta si v oči, krepko sta si stisnila roke in vstopila v vlak. Od težkega pričakovanja utrujen je sedel poleg nje in hvaležno vzdihnil: »Sedaj je vse dobro...« Glas trobente in vlak se je začel premikati.

Že tri ure sta se vozila pa je bila vedno še neka senca med njima. Tega niso bili krivi ljudje, ki so sedeli v istem oddelku. Leo je čutil, da vse globlja Sonjina navidezna mirnost. Oči so ji izbegavale pred njegovimi, prikrivala je nekaj. Nobene tople prave besede nista še spregovorila med seboj.

naj se pomorsko oboroževanje omeji. Majhen začetek bo tudi to.

Nemiri v Jeruzalemu. V Jeruzalemu stoji nek visok zid iz rezanega kamna, o katerem trde židje, da je ostanek nekdanjega judovskega templja. To je največja verska svetinja Židov. Semkaj hodijo iz vsega sveta moliti in jokati nad minljivostjo nekdanjega židovskega sijaja in samostojnosti. Po uničenju židovske države po Rimljanih, so se Židje začeli izseljevati po vsej Evropi in na njih mesto so se začeli doseljevati Arabci, ki so sprejeli mohamedovo vero in postali pod njim gospodarji dežele. Prvotni domačini, Židje, so bili od njih zatirani in se jim tudi ob času krščanske oblasti za dobe križarskih vojsk, ni bolje godilo. Po svetovni vojni je bila Palestina vzeta Turčiji in podrejena angleškemu protektoratu, ki je postavil nad njo svojega guvernerja. Obema plemenoma v deželi, Židom kakor Arabcem, se je zagotovila enakopravnost. Sedaj pa so se začeli med njima notranji nacionalni in religiozni prepiri. Židje iz vseh delov sveta so se začeli doseljevati in deželo s pomočjo mednarodnega židovskega kapitala kultivirati. To pa ni ugajalo Arabcem, ker so se bali, da bi bili na ta način potisnjeni ob stran, in opogumljeni po raznih temnih silah, ki imajo interes na tem, da svet ne pride do miru, so napovedali Židom boj. Najprej so se spravili nad njihov zid obkroževanja. V mestnem odboru so sklenili, da se mora zid predreti in napraviti skozi vhod do njihove mošeje na bližnjem trgu. Židje niso pustili oskruniti svojega svetinja in so okrog zidu napravili ograjo. Arabci so ograjo razdijali. Razmerje je postajalo vedno bolj kritično; prošli teden so izbruhnili resni nemiri. Po jeruzalemskih ulicah se streljajo; dosedaj je 25 mrtvih in veliko ranjenih. V dolini Ebron blizu mesta se je vršil boj in imajo Židje 40 mrtvih in 70 ranjenih. Angleškemu guvernerju se očita, da tem problemom ni posvečal dovolj pažnje. Angleška vlada je poslala v Palestino večji del egiptovske posadke z letali na bojnih ladjah, da vpostavijo red. Tudi z Malte se odpravlja angleško bojno brodovje v Palestino.

Kako odgovarja delavstvo na provokacije Seiplovih »Heimwehrov« na Gornjem Štajerskem. O znanih dogodkih v St. Lorenzu na Gornjem Štajerskem je ljudstvo na nasilstva »Heimwehrovcev« odgovorilo s tem, da v masah izstopa iz tiste cerkve, ki javno in prikrito podpira avstrijski fašizem. Tako je v zadnjem tednu izstopilo iz katoliške cerkve v Kapfenbergu 500 ljudi, v Brucku ob Muri 600, v St. Lorenzu 22, skupaj torej 1122 oseb. Takozvani »religiozni socialisti« so vsi v skrbah, kaj bo, če se bo ta plaz nadaljeval in pišejo obupna pisma raznim škofom, naj vendar opustijo politiko, da ne bo čisto propadla cerkev in z njo vred tudi naivni »religiozni socialisti«, ki skušajo plavati proti toku.

Dunajski poštni in železniški zaupniki so soglasno sklenili v petek zvečer na konferenci, da bodo v zmislu sklepov konference socialno-demokratskih zaupnikov vse storili za obrambo proti »Heimwehrovcem« ter vzdržali pod vsakim pogojem red in nedotakljivost demokratičnih ustanov. Na konferenci je govoril socialnodemokratični poslanec dr. Deutsch.

Fašistični Heimwehr je patrijotičen pokret, pravi stara dunajska klerikalna »Reichspost«.

Kdo podpira avstrijske »Heimwehre« z denarjem. Gibanje avstrijskih fašistov podpirajo dunajski Rothschild, Združene jeklarne in industrijec Thyssen iz Nemčije. S tem je dovolj označeno, v čigavem interesu delajo avstrijski fašisti.

Velika predilniška stavka v Lancashire na Angleškem je končana na podlagi mešanega razsodišča. Podjetniki so zahtevali znižanje plač za 12,82 odstotkov, razsodišče pa je določilo, da se smejo plače znižati le za 6,41 odstotkov. Sklep je bil napravljen soglasno, ko sta se obe stranki zedinili na predlog. Tekstilni delavci pa imajo po tem izpору še

vedno nad 50 odstotkov boljše mezde kakor pri nas.

Žrtve italijanskega fašizma. Jezuitski pater Ross, urednik jezuitskega glasila, je nasprotnik sporazuma med Vatikanom in Italijo. Mussolinija primerja z Napoleonom, ki bo enako končal kakor Napoleon. Papež je »svetoval« Rossu, da naj nastopi daljši dopust in odide v Španijo. Pred odhodom je papež patra sprejel in ga odlikoval z zlato svetinjino. Interesantna stvar je to.

Na rusko-kitajski meji v Aziji se dejansko že vrši mala vojna, čeprav še ni bila napovedana ne z ene, ne z druge strani. Rusi zbirajo vojsko v dveh odsekih ter nameravajo potem pričeti ofenzivo proti Harbinu. Vojsko pa zbira tudi Kitajsko; vendar je kitajska vojska slabše opremljena in slabše izvežbene. Kitajsko vojsko bo vodil general Čangsošiang. Z druge strani pa poročajo, da je Kitajsko znova ponudila pogajanja. Rusija je v prvi vrsti zahtevala, da Kitajsko razoroži bele gardiste, ki so se pojavili na bojnem polju v večjih oddelkih.

Krvavi poboji v Palestini. V Jeruzalemu se česče ponavljajo med Židi in Arabci poboji. V soboto so Arabci demonstrirali ter navalili na židovski del mesta, kjer se je vnela prava bitka. Ubitih je bilo 9 Židov, 2 Armence in 13 Arabcev. Težje ranjenih pa je bilo 107 oseb. Nad Jeruzalemom je razglašeno obsedno stanje in tja je delegirano večje število vojaštva. Preti nevarnost, da se razširijo nemiri tudi v pokrajino.

Avstrijski komunisti proti nemškemu fašizmu. Avstrijski komunisti so pričeli prirejati shode proti »Heimwehrovcem«. To je znak, da se zavedajo, kako velika nevarnost preti delavstvu po napredujoči fašistični agitaciji.

»Grof Zeppelin« v Los Angelesu. Nemška zračna ladja »Grof Zeppelin« je dospela v nedeljo ob 14. srednjeevropskega časa po 68 urni vožnji iz Tokija čez Tihi ocean v kalifornijsko mesto Los Angeles.

Višek nestrpnosti in neumnosti. Na Tirolskem se nahaja zdravilišče Obladis, kamor je nameraval priti na odpočitek dunajski župan Karl Seitz. Tirolski klerikalci so pa brihtni ljudje in so nalepili plakate proti prihodu dunajskega župana v zdravilišče. Policija ni izsledila krivcev. Dunajski župan se pa tudi lahko ogne Tirolski.

V Afghanistanu je bil na samozvanca Habila Ulaha izvršen strelni atentat, ki pa se je ponesrečil. Atentator je ušel. Pregarnega kralja Aman Ulaha, ki živi sedaj s številno svojo rodbino na francoski rivieri, je pa povabil turški diktator Kemal Paša na brezplačno bivanje na Turškem.

Izborne mezde imajo zidarji na Švedskem. Na Švedskem imajo jako dobro stavbno sezijo. Švedska je obogatela med vojno in je ugodna za razne industrije, zlasti lesne in rudarske. Zidarji so vsi zaposleni, pa jih še primanjkuje. Vselitev tujih zidarjev ni dovoljena. Zato švedski zidarji zaslužijo na dan do 60 švedskih kron, kar znaša v našem denarju 900 Din. — Pri nas pa je vse drugače. Zakaj? Švedski podjetniki pa kljub temu dobro uspevajo, pa delavci imajo tam udobnejše življenje.

Ostro zimo zopet proročujejo štokholmski vremenoslovci ali meteorologi. Nahajamo se namreč v dobi nekaj ostrih zim, ki se povračajo po okoli dvanajstletnih dobah. Druge pomoči ni, kakor kožuhe si naj pravi, kdor more; če bi slučajno ta zima ne bila huda, bo pa kdaj pozneje, ker dober kožuh drži tudi trideset ali štirideset let.

Italija daje vicinalne železnice privatnim družbam v najem. Okoli 30 železniških prog odda Italija dražbenim potom privatnim družbam v najem. »Državni« fašizem, kakor vidimo, popušča in prehaja polagoma v »gospodarske kroge«.

Italijanski list »Giornale d'Italia« pravi, da naj angleška vlada ne meša tehničnega vprašanja Youngovega načrta s fašizmom ter grozi, da ne bi bilo v interesu Anglije, če izziva nacionalno občutljivost Italije in s tem

ustvarja politične spore zaradi golih tehničnih vprašanj. — Verujemo, če se Italiji očita, da hoče imeti preveliko vojno odškodnino na račun malih držav in Anglije, da jo to jezi, ali krivica je le to; zakaj naj bi bilo nacionalno izzivanje? Italija tudi grozi, da redno plačuje dolgeve Angliji in kupuje pri njej blago, da pa nastop Anglije italijanske politike ne bo pospeševal. List tudi trdi, da je Italija prva pozdravila Macdonalda, češ, da bo izvedel obnovo gospodarstva v Evropi.

Novi šolski zakon, o katerem se je poročalo, da se te dni objavi, izide najbrže šele drugi mesec, ker je vrhovni zakonodajni svet izrekel nekatere pomisleke proti posameznim določbam ter ker so predstavniki katoliške in pravoslavne cerkve ponovno izrekli željo in stavili predloge v tem smislu, da naj bi bila državna šolska politika v skladu z zahtevami cerkvenih krogov. V tem je slutiti, da dobi klerikalizem nove koncesije, ki na splošno napredno vzgojo naroda ne bodo mogle ugodno vplivati. — K vsemu temu pa napredna javnost lepo molči in čaka na pečene jerebice iz nebes. Klerikalizem pozna in čuti potrebe, napredna javnost pa mirno — spi.

Uvedba enotnega pravopisa za srbohrvatski jezik. Pripravlja se pravilnik, ki bo določal, da se mora uvesti za vse hrvaške in srbske šole enoten pravopis. Merodajen za enoten pravopis bo oni, ki ga je priredil Vuk Karadžić. Nejasnosti in napake, ki se morda nahajajo v njem, bo obdelal poseben odbor jezikoslovnih profesorjev.

Hotelska družba z nemškim kapitalom se baje namerava osnovati v Jugoslaviji. Gradila bo 30 hotelov v Dalmaciji, Črni gori in Južni Srbiji. Dvigu tujkega prometa bi utegnili taka akcija koristiti.

Pouk v osnovnih in meščanskih šolah se prične v smislu ministrske odredbe dne 16. septembra.

Letošnja velesajemska prireditelja »Ljubljana v jeseni«, ki se vrši od 31. avgusta do 9. septembra, bo obsegala: Kmetijski sejem. Na ogled in nakup bodo postavljena izbrana buteljčna in odprta vina, najraznovrstnejši mlečni izdelki ter domači med. Vrtarska razstava. Razstava družstva »Zoo« v Ljubljani. Zadržna razstava, prva med nami. Razstava pohištva in stanovanjske opreme. Razstava kmetijskih strojev in orodja. Razstava hišne domače obrti. Higijenska razstava. Razstava indutstrijskih in obrtnih izdelkov. Zabavišče »Mali prater« z nešteto privlačnimi atrakcijami. Tekmovanje slovenskih harmonikarjev dne 8. septembra. Ta prireditelja bo nudila toliko lepega in zanimivega, da bo en obisk gotovo premalo. Zato naj si vsakdo nabavi permanentno legitimacijo za obisk »Ljubljana v jeseni«, ki stane Din 30.— in upravičuje na poljuben obisk ter na vožnjo po polovični ceni z železnico, avijoni in parniki. Vstopnina za enkratni vstop na razstavo pa znaša Din 10.—. Lansko jesensko prireditelje je posetilo 100.000 ljudi. Naj vas ne manjka letos med njimi.

Razstava pohištva bo na željo občinstva zopet prirejena na jesenski prireditvi velesajema od 31. avgusta do 9. septembra. Mizarski mojstri bodo tudi tokrat kompaktno razstavili. Izdelki naših mojstrov so priznani po svoji kakovosti in solidnosti ter po zmernih cenah. Razstavljene bodo kuhinje, spalne in jedilne opreme, nadalje pisarne in drugo od najpreprostejših do najfinišnih in najbogatejših izdelave. Za svoje izdelke vsak mojster v polnem obsegu jamči, tako za kakovost in prvovrstnost lesa, kakor tudi za kakovost izvršitve vsakega posameznega kosa. Vsak razstavljalec nudi vsakomur brezplačen proračun, brezplačne načrte in vsa potrebna pojasnila. Takle razstave so hvaljevredne. Prepričale bodo javnost, zlasti tujce, da pri nas mizarski izdelki niti najmanj ne zaostajajo za onimi tujih tvrdk v kakovosti, cene naših izdelkov so pa v vsakem pogledu več kot konkurenčne.

Maribor.

Seja mariborskega občinskega sveta.

Po dolgotrajni pavzi se je v četrtek, dne 22. t. m. vršila občinska seja, katere so se prvič udeležili novo imenovani občinski svetniki, namesto razrešenih bivših »socialistov«. Pri javni seji je to zadevo župan kar prezl ter uvodoma poročal o regulaciji Strossmajerjeve ulice, kar bo stalo 140.000 Din. Za to vsoto se bo poskušalo posojilo. Kopališče na Felberjevem otoku ne bo letos dograjeno, zakar nosijo baje tisti časopisi krivdo, ki so predčasno poročali, da je občinski svet to sklenil; to je dobrodošlo tudi podjetju, ki gradi to kopališče in je ustavilo nočno delo, pozneje pa se zaostalo delo ni moglo več nadoknaditi. Podaljšanje najemnine s posestnikom dragonske vojašnice g. Braunom se ni moglo doseči, da bi še lahko nadalje ostala tam

Dr. Wankmüller Alfons

Maribor, Gosposka ulica 23

zopet ordinira.

zasilna stanovanja, ker lastnik ni nato pristal.

Veliki župan je zavrnil pogodbo mest. občine z avstrijskimi zveznimi železnicami, ki se nanaša na promet za progo Graz—Maribor. Čim se še rešijo nekatere formalnosti, se bo pa pogodba odobrila. Prošnjo za koncesijo avtoproge Dravograd—Slovenjgradec se je tudi zavrnilo.

Za regulacijo tržnih cen se je na tozadevni nujni predlog sklenilo, da se postavi zato posebna komisija. Ob tej priliki je župan omenil, da namerava uvesti v jeseni davek na uvoz živin na trg.

Na predlog občinskega svetnika Petjana bo družini, ki je bila deložirana in se sedaj že dolgo časa nahaja pod državnim mostom, nakazano stanovanje.

Pri poročilu I. odseka se sklene: Rekuruza gostilničarja Kirbiša se deloma ugodno. Za razširitev Magdalenskega parka se bodo pogajanja nadaljevala. Za podaljšanje ceste Ob brodu se je z posestnikom dosegel sporazum. Na predlog gradbenega urada se bo uvedlo postopanje za doseglo inkorporacije Felberjevega otoka.

Sklep upravnega odbora, nanašajoč se na to, da se preskrbi zemljišča za razširitev mestnega pokopališča na Pobrežju, se je vzel na znanje.

Ko so se dalje rešile nekatere rekurzne zadeve, je poročal za II. odsek dr. Strmšek.

O otroškem zavetišču v Ljudskem vrtu se bo razpisalo mesto ene oskrbniske sestre.

Na predlog mestnega magistrata se bo uvedlo tudi postopanje v tem pravcu, da se mestna občina izloči iz okrajnega zastopa, za kar plačuje mestna občina sledeče vsote:

zemljarina 380%	Din 14.945
zgradarina 25%	Din 454.514
pridobnina 380%	Din 974.722
rentnina 380%	Din 80.898
družb. davek 25%	Din 30.052
uslužb. davek 25%	Din 29.424
skupaj	Din 1.584.555

Od teh dohodkov se pa uporabi samo en del, za zdravniško oskrbo ubogih v bolnici, vsota 230.00 Din, čez 1.300.000 Din pa plačujejo meščani za vzdrževanje okolice.

Pri poročilu III. odseka so se obravnale nekatere zadeve regulacijskega značaja in pa nekaj ulic je bilo na novo imenovanih.

(Konec prihodnjic.)

Volitve v okrajni cestni odbor. V nedeljo, dne 25. t. m., so se vršile volitve v mariborski okrajni zastop. Kakor znano, so volili samo občinski odborniki ter bili izvoljeni sledeči gospodje: dr. Vehle, Franjo Žebot, Murko Vid od bivše SLS, dr. Strmšek in Dragotin Roglič pa od bivše SDS.

Delo dobe: 4 mizarji, 2 slaščičarja, 10 železostugarjev, 1 tapetnik, 3 sodarji, 10 soboslikarjev, 2 žagarja, 3 čevljarji za šivano in zbito delo, 2 kleparji, 1 kamnosek, 1 lakirnik. — Vajenci kleparske, kovaške, mizarške in pekavske obrti. — Zglasiti se je pri Borzi dela Maribor.

Detoljub Maribor. Sredo, 28. avgusta t. l. odborova seja ob 19. uri. — Soboto, 31. avgusta t. l. igralna ura na travniku za delavnico železnice v koloniji ob 17. uri. — Nedeljo, 1. septembra t. l. popoldanski izlet.

Celje.

Podružnica »Svobode« v Celju priredi v soboto, dne 31. avgusta 1929 v Celjskem domu (Union) ob 8. uri zvečer svoj

PRVI PEVSKI KONCERT

moškega zbora pod vodstvom pevovalje g. C. Preglja s sledečim sporedom: 1. Zorko Prelovec; Slava delu. 2. Emil Adamič: Franica. 3. Emil Adamič: Lucipeter-ban. 4. Franc Gerbič: Slanca. 5. Vilko Novak: Noč na moru. 6. H. Volarič: Čolnčku. 7. Zorko Prelovec: Zapoji mi pesem, dekle. 8. Zorko Prelovec: Hiš'ca pri cest' stoji (narodna). 9. O. Dev: Da bi biva lepa ura (narodna). 10. C. Pregelj: Delavska pesem.

Trbovlje.

Delavska telovadna in kulturna zveza »Svoboda«, podružnica Trbovlje, bo priredila v nedeljo, dne 1. septembra t. l. ob 3. uri popoldne na dvorišču Delavskega doma v Trbovljah javni telovadni nastop s sodelovanjem polnoštevilne delavske godbe na pihala. Po končani telovadbi prosta zabava, za katero je vsestransko preskrbljeno, tako da bo vsak obiskovalec prišel na svoj račun. Vabljeni so tudi sodruzi in sodružice iz Hrastnika in Zagorja, da tako skupno pokažemo našo neomajno voljo do napredka.

D. T. E. „SVOBODA“ STUDENCI

prredi dne **1. septembra 1929**
v prostorih svoje telovadnice

Začetek 3 (15) Vstopnina 5 Din

JAVNI TELOVADNI NASTOP

ZVEZANO Z VRTNO VESELICO

Spored: 1. Zvezne proste vaje. 2. Člani-
članice, orodje. 3. Zvečer pa skupine.

**Sodeluje godba Pekrske po-
žarne brambe.**

Cisti dobiček je namenjen za odplačilo te-
lovadnice.

Za obilen obisk vabi

ODBOR.

Ptuj.

Na državni meščanski šoli v Ptuj-
ju se bodo vršili razredni (ponavljal-
ni) izpiti v petek, 30., in soboto, 31.
avgusta; pričetek ob 8. uri. — Vpiso-
vanje v vse razrede se vrši 28., 29.,
30., 31. avgusta in 1. septembra. —
Učenci(ke), ki so že obiskovali me-

ščansko šolo, naj prinese s seboj zad-
nje izpričevalo, ali šolski izkaz, no-
vinci pa tudi krstni list in domovnico.
Ob vpisu plača vsak učenec poleg 10
Din vpisnine tudi 20 Din za državni
zdravstveni fond, skupaj torej 30 Din.
Ostale podrobnosti so razvidne iz
razglasov na hodniku šolskega po-
slopja.

ru sprejeti za delavstvo mnogo za-
ščitnih zakonov.

Nekaj let kasneje pa je nastal v
gospodarstvu viđen izbruh. Velika
gospodarska kriza je razmajala tudi
temelje doslej že tako močnega de-
lavskega, zlasti strokovnega gibanja.
Pojavile so se zopet težkoče, ki jih
je bilo težko premestiti. Težko je bi-
lo stališče samega vodstva, ki se je
v marsičem delilo. En del je še vedno
stal pod vplivom radikalnih meščan-
nov, dočim je drugi del zahteval raz-
redno delavsko politiko proti podjet-
nikom. Toda delavci niso klonili in
nišo izgubili kljub gospodarski kata-
strofi, ki je grozila, vere. Zamisel
lige delavskega zastopstva, da bi se
ustanovilo emancipirano in od me-
ščanskih radikalov popolnoma ne-
odvisno delavsko gibanje kot poli-
tično gibanje delavskega razreda, je
sicer padlo v vodo, toda ne za
vedno.

Razmere, ki so v tej gospodarski
krizi precej razvrle gibanje, so bile
sicer malo razveseljive, posebno, ker
je izgledalo, da bo škodljiv vpliv li-
beralizma zopet popolnoma obvladal
strokovne organizacije. Slabo je bilo
v glavnem le to, da je liga izgubila
svojo strokovno bazo vsled mahina-
cij, ki jih ni hotelo biti konca. S tem
pa je direktno povzročila, da je go-
spodarska kriza prinesla tedanjemu
delavskemu pokretu polno novih
mišljenj in usmerila med delavstvom

nove duhove, ki so docela povzro-
čili zmedo. Ta doba je doba neori-
jentacij. Sledovi, ki jih je pustila, so
datirali še precej daleč v novejšo
zgodovino, a pokazali so, da je v
njih iskati začetka za poznejše in
tem večje v dvajsetem stoletju raz-
širjeno delavsko gibanje na Angle-
škem.

Marxovi vplivi so zaenkrat izgu-
bili na svoji moči, ker je gospodar-
ska kriza premočno razmajala tem-
elje v angleškem politično-gospo-
darskem življenju, zlasti pa povzro-
čila toliko neorijentiranosti med an-
gleškim proletarijatom samim. Toda,
Marxova misel ni zamrla in je v ča-
su, ko se je gospodarstvo popravilo
in je kapitalizem dobil nov tok in
trgovina nove neizrabljene trge, zno-
va dvignila visoko svoj prapor. Glav-
no pa je bilo, da je entuziazem an-
gleškega proletarijata izgubil, a me-
sto njega nastal uvideven in reлно
usmerjen pravic novih stremeljenj de-
lavskega razreda.

Delavsko gibanje na Angleškem.

(Kratek zgodovinski pregled.)

Priredil F. A.

(Dalje.)

Doba K. Marxove »Associjacije«.

Navdušenje za novo ustanovljeno
Ligo delavskega zastopstva pa se je
še bolj pojačilo z momentom, ko sta
bila kot predstavnika te lige izvolje-
na v angleški parlament dva delav-
ska zastopnika, Alexander Macdon-
ald in Thomas Burt. Bilo je to leta
1874.

Dobo tega naraščajočega in oživ-
ljenega gibanja je imenovati dobo
splošnega napredka. Ta doba je tudi
vrgla na zgodovinsko pozornico med-
narodnega proletarijata Karl Mar-
xovo »Delavsko Associjacijo«. »Med-
narodna delavska associjacija«, prva
delavska internacionala, se je po
Marxu prenesla v Anglijo in s tem
dala zgodovini dokaz, da je angle-

ško delavsko gibanje že v tedanjih
časih igralo v mednarodnem, sicer
komaj se porajajočem socijalistič-
nem gibanju, važno in vidno vlogo.

Z Marxovo žilavostjo in delav-
nostjo je Associjacija kmalu dosegla
mnogo uspehov. Pridobila si je med
delavstvom mnogo pristašev in po
vsem svetu se je kmalu pokazal
ogromen rdeči jezik novih socijali-
stičnih idej. — To doba pa je poseb-
no na Angleškem zaznamovati kot
dobo gospodarske in industrijske
prosperitete. Uspeh delavskih stro-
kovnih organizacij je bil tedaj silen.
Parlament je priznal strokovne or-
ganizacije, udali pa so se tudi po-
djetniki in po težkih mezdah giba-
njih in staveh, je bilo meščanstvo
prisiljeno v socijalno-političnem ozi-

GLASBENO DRUŠTVO ŽELEZNIČARSKIH DELAVCEV IN USLUŽBENCEV MARIBOR

V nedeljo, dne **1. septembra 1929** se vrši v gostilni **Anderle v Radvanju**

VELIKA VRTNA VESELICA

Na veselici svira lastna godba pod vodstvom ka-
pelnika g. **Schönherr.**

Na sporedu so razne zabave.

Začetek ob 3. uri pop. Vstopnina 3 Din
v predprodaji, pri blagajni 4 Din.

Za obilen obisk se priporoča **ODBOR.**

MALA NAZNANILA.

I^a gonilne jermene

za mline, žage in tovarne v vsaki
širini dobavlja in ima v zalogi po
najnižji dnevni ceni Ivan Kravos,
Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Produktivna zadruža mizarskih mojstrov

R. Z. Z. O. Z.

Maribor, Vetrinjska ulica 18.
Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva
od navadne do najfinejša izdelave,
iz mehkega, trdega, kakor tudi iz eksotičnega lesa, po
znatno znižanih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno
leto garancije. **Samo pri Produktivni za-
druži mizarskih mojstrov, Maribor,
Vetrinjska ulica 18.**

Tvornica štopiljk

in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi pristno angleško sukno za
obeeke, plašče, svilo, platno itd. po
najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in
aparatur, novo ovijanje sežganih elektro-
motorjev, dynamo-strojev, transformatorjev
itd. Lastna preizkuševalnica, točna in ku-
lantna postrežba, zmerne cene, nakup in
prodaja porabljenih motorjev in dynamo-
strojev.

Enkratna ponudba.

Vsako, kdor za pol leta, t. j. za čas od
1. aprila do 30. septembra naroči ali pa
obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po
svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh
knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in
sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-
technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt
der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se
še danes! Samo oni abonenti imajo pravico
do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV.
in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Kovčki za potovanje,

torbice iz usnja, listnice, denarnice,
gamaše, nahrbtniki v veliki izbiri in
po najnižji ceni pri Ivan Kravos,
Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

*Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni
izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa
društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.*

Ljudska tiskarna d. d.

Maribor, Sodna ulica št. 20

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderne in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delav-
cem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz
Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.